

Overbibliotekaren ved Statsbiblioteket i Aarhus Emanuel Sejr har i Anledning af Aarhus Stiftsbogtrykkeris Flytning til nye og moderne Lokaler skrevet en interessant Oversigt over denne snart 150 Aar gamle Virksomheds Historie: *Aarhus Stiftsbogtrykkeri. Et Bidrag til Dansk Provinsbogtryks Historie* (Aarhus 1937).

Det maa hilses med Glæde, at Aarhus Stiftsbogtrykkeri har bekostet dette Værks Udarbejdelse, at det har henvendt sig til en kyndig Mand og givet ham frie Hænder til Arbejdets Planlæggelse og endelig udsendt det i et smukt og stateligt Udstyr. I dansk historisk Litteratur findes kun meget faa og spredte Bidrag til Bogtrykkerkunstens Historie i Provinsen. Bedst kan man sammenligne det her udkomne Værk med L. Chr. Nielsens Bog om Bogtrykkerkunstens Historie i Odense (Fra Johan Snell til vore Dage. Odense 1908), men det udmærker sig ved en langt dybere gaaende Undersøgelse af det arkivalske Stof og ved større Oversigt og bedre Bearbejdelse af det inddragne Materiale. Foruden at give en Oversigt over Trykkeriets Historie yder Bogen et værdifuldt Bidrag til den ligesaa forsømte ældre, danske Provinspresses Historie. Sagen var jo den, at det var en umulig Opgave i ældre Tid at gøre et Bogtrykkeri til en lønnende Forretning, uden at der til Trykkeriet var knyttet et Avisprivilegium. Fra 1794 og helt til vore Dage (1920) blev Aarhus Stiftstidende og Stiftsbogtrykkeriet drevet af den samme Ledelse, og Bogtrykkeren var samtidig aktiv Journalist og ledende Redaktør. I Niels Lund og i A. F. Elmquist (St. St. Blichers nære Ven og gode Støtte) fik Bogtrykkeriet Mænd, der var istand til at bestride begge Stillinger, medens cand. polit. Funch Thomsen først og fremmest var Redaktør og hans Søn alene Bogtrykker. — Som Tillæg til Bogen følger en Række af de vigtigste benyttede Akter.

Harald Jørgensen.

I 1937 udsendte Prof Fr. Mager andet bind af det store værk om det sønderjydske kulturlandskabs udviklingshistorie: *Entwicklungsgeschichte der Kulturlandschaft des Herzogtums Schleswig in historischer Zeit*. I første bind (anmeldt i H. T. 10. rk., II. bd., 394ff.) behandlede prof. Mager Ostkysten og Midtlandet indtil udskiftningstiden. I det foreliggende bind føres fremstillingen op til nutiden. Et planlagt tredje bind skal omfatte Marskegnene i historisk tid.

Andet bind er delt i 2 dele med skel ved 1864, dog saaledes at der i anden del for Nordslesvigs vedkommende sluttes af ved